

Dr. Vittorio Busato (1965) is psycholoog en publicist. Hij schreef onder meer de biografie *Weg met Piet Vroon* (Amsterdam University Press) en de roman *Impact* (Brainbooks).
www.vittoriobusato.nl
 ✉ v.busato1@chello.nl

Hufters

Stoofpot met pijlinktvis en witte bonen. Ziedaar het 'hufterproof' recept dat Marcus Huibers een tijd terug publiceerde in de kookrubriek van *de Volkskrant*. Huibers is niet alleen culinair journalist, maar ook hoogleraar klinische psychologie en experimentele psychotherapie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De verwijzing naar hufters was een sneer naar Roos Vonk, hoogleraar sociale psychologie aan de Nijmeegse Radboud Universiteit. In een interview haalde zij onderzoek aan dat uitwees dat vleeseters minder intelligent en minder empathisch zijn en zich superieur voelen. Toch heeft het weinig zin om vleeseters als hufters te bestempelen, meent Vonk, want dat motiveert hen niet om minder vlees te eten. "Ik ken dat onderzoek niet", schreef Huibers, "maar durf te wedden dat het van het soort quasi-wetenschap is waarover sociaal psychologen allang hebben afgesproken daarmee op te houden".

Geïnspireerd maakte ik 's avonds voor mijn geliefde dat heerlijke stoofpotje en op Twitter haalde ik Huibers' recept met sneer instemmend aan. Wie Vonk bekritiseert, wist ik, hoeft niet lang te wachten op een reprimande van de professor. Openlijk stellen dat je een onderzoek niet kent, maar dat het vast niet deugt omdat de conclusies je niet aanstaan, verwacht je niet van een VU-hoogleraar of een hoofdredacteur van *De Psycholoog* [ik], twitterde ze – al snel gevolgd door de nodige likes van haar adepten. Ze daagde me uit me te verdiepen in dat onderzoek, dat ik kon vinden op www.roosvonk.nl/vlees.

Prima, maar eerst een terugblik. Augustus 2011. Een opmerkelijk persbericht van Vonk vermeldt dat vleeseters asociaal en hufteriger zijn dan vegetariërs. Die conclusie is gebaseerd op 'onderzoek' van Vonk en Diederik Stapel, dat nog geen peerreview kreeg. De premature ejaculatie wekte verbazing, ook omdat Vonk voorzitter was geweest van de activistische organisatie Wakker Dier. Wetenschappers laten doorgaans de feiten spreken. Hoe waardevrij was deze conclusie? Stapel lag al onder vuur, en door het persbericht raakte de verdenking van grootschalige fraude in een stroomversnelling.

In een inmiddels verwijderd mea culpa op haar website erkende Vonk dat het fout zat. "Ik moet aannemen dat de 'vlees-data' berusten op fraude. (...) Niet alleen was het onderzoek niet waardevrij, de resultaten waren compleet fake!"

Welke verdieping vond ik anno 2019 op Vonks website? Misschien een historisch verantwoorde analyse

dat het een nogal ongelukkig toeval was dat een hufter als Adolf Hitler tot het vegetarische ras behoorde? Een overtuigende evolutionair-psychologische verklaring dat *Homo sapiens* vanwege zijn verwantschap met de neanderthaler – een vleeseter bij uitstek – onvermijdelijk met zichzelf in conflict kan raken qua hufterigheid? De referenties die Vonk aanhaalt, zal ik niet afdoen als quasi-wetenschap. Maar ik zou echt niet weten hoe je op basis ervan kunt concluderen dat niet-vegetariërs niet deugen omdat zij vlees eten. Het gaat in die onderzoeken om correlaties, niet (noodzakelijk) om causale verbanden. Twee eigenschappen komen vaak samen voor, maar daarom is het ene nog niet het gevolg van het andere. Goed mogelijk dat die statistische verbanden met andere steekproeven een andere (lees: minder gewenste) richting uitwijzen.

Eén onderzoeksbevinding maakte me extra nieuwsgierig. 'Na het beantwoorden van vragen over hoeveel vlees ze eten, voelen mensen minder empathie met dieren in de veehouderij en geloven ze sterker dat er een grote kloof is tussen mens en dier.' De bron? Vonk et al. (2019). Eind januari mailde ik Vonk met de vraag me de publicatie over deze studie te bezorgen. "Heb ik niet en het is beter daar nog niet over te schrijven", antwoordde ze. "Het zijn ongepubliceerde data en ik wil het eerst nog eens repliceren." Het jaartal suggereert toch dat het om gepubliceerd onderzoek gaat, reageerde ik. Nee, naar het jaar waarin de data zijn verzameld, aldus Vonk. "Het is *research in progress*."

Die data zijn dus nog niet koud binnen, laat staan onafhankelijk beoordeeld. Om quasi-deskundig dan wel deze 'waardevrije' conclusie te vermelden, getuigt van een zeldzame hardleersheid. ■

Roos Vonk is wel erg
 hardleers als ze nog steeds
 uitpakt met onderzoek dat
 nog niet is afgerond